

ծուրիւնի , միջամտեց երրորդը :

— Ուզտա տ'րն է , ինքն իշից պստիկ էր , համա պոչեր ունէր , խօսեց շորբորդը :

Ոչ էս էր , ոչ էն , մի մուկն էր , ոյ. զնդակները դիպչելուս ծուր պէս թեւ առաւ , թռաւ :

— Հերիք է , հերիք , հիմի հասկանում եմ , որ բոլորդ էլ միկան սիրտ էք ունեցել , վախուկութիւնից արածներդ չէք հասկացել , յանգիմանեց ճերտասարգներին տանուակը :

Կովակերենց հեղնարի ենթադրութիւնը ճշգրտեց , միւս օրը համարաւ եկաւ , որ նոյն առաւօտ քորերին Ա. Գիւլի տիրացունին ժամի ճանապարհին լսեցի է , շալակն առել ու փախել :

Հետեւեալ օրը տիրացունի ոսկերները գտել են Մեծամորի գետի շամբոսաների մէջ :

ՊԵՐՃ ՊՌՕՇԵԱՆՏ

ՊԵՐՃ ՊՌՕՇԵԱՆՏ

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՆԱՆԻ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

— ԵՍՏՈՒՄ ԵՍՏՈՒՄ ԵՍՏՈՒՄ —

— ԵՍՏՈՒՄ ԵՍՏՈՒՄ —

«Բանասէրի «Ժողովրդային համալսարան» բաժնին մէջ այս վերջնագրի ներքեւ շարք մը յօդուածներով քաղաքական տնտեսութեան վրայ համառօտ եւ մատչելի ծանօթութիւններ պիտի տանք :

Քաղաքական տնտեսութեան հարստութեան պիտութիւնն է , որ կը պրագի մարդոց օգտակար բոլոր բաներով , ե :

Կուսումնասիրէ հարստութիւններու , արտադրութեան , բաժանման , տարածման եւ սպառման բնական կանոնները ու հիմնական օրենքները :

Մարդոց օգտակար բոլոր իրերը՝ մէկ մէկ հարստութիւններ են :

Պէտք չէ՝ կարծել , որ ամէն տնտեսագէտները լաւանց բացառութեան հարմար կըլլան , թայց ընդհանրապէս առնօք առելի լաւ եւ գիտակցօրէն կրնան կնաւորել իրենց անձնական կամ իրենց յանձնաւած գործերը :

Նախնական մարդոց համար քաղաքական տնտեսութիւնը կարելիոր բան մը չէր եւ չէր ալ կրնար ըլլալ , որովհետեւ առնօք իրենք կարտադրէին եւ իրենք կը սպառէին , բայց երբ քնտանիքը կը կազմուի , աշխատութեան բաժանումի անհրաժեշտութիւնը երեւան կըլլայ , կրնը :

կը պարտապի տնական գործերով , մինչդեռ մարզը տուէնց ցուրտ աւելի ծանր աշխատութիւններով կը զբաղի , երբ երկու կամ աւելի ընտանիքներ կը խմբուին , կը կազմեն արդէն տարրական ընկերութիւն մը . աշխատութեան բաժանումը ընտանիքէն կանցնի . կը տարածուի այդ ընկերութեան մէջ իւրաքանչիւր անհատ կը հասկնայ , այն ասան , որ աւելի շատ եւ աւելի լաւ օրոտադրելու համար պէտք է որ թուրքին ոյժը կեդրոնանայ առանձին առանձին նպատակակէտներու վրայ , եւ կը բաժնեն աշխատութիւնը իրենց մէջ . մին որսորդութեամբ կը զբաղի , միւսը ձկնորսութեամբ , երրորդը փայտահատութեամբ , եւն :

Շնորհիւ աշխատութեան բաժանման՝ իւրաքանչիւր աշխատաւոր , բնականաբար , իրեն պէտքերէն շատ աւելի կարտադրէ . աւելորդէն կը ծնի փոխանակելու գաղափարը՝ որսորդը աւելորդ որսը կը փոխանակէ փայտահատին հետ , ձկնորսը իր աւելորդ ձուկը օրսորդին հետ , եւն :

Մարդիկ շատ մը պէտքեր կը զգան , պէտք ունին ուտելու , ապրելու համար . պէտք ունին հագուելու , օդի եւ եղանակներու դանազան ազդեցութեանց դիմադրելու . համար , պէտք ունին բնակարանի մը , օդի անբարեխառնութիւններէն պաշտպանուելու եւ իրենց պէտք եղած թուրք իրերը հոն հաւաքելու համար :

Այս գլխաւոր պէտքերէն զատ՝ ունին երկրորդական պէտքեր ալ , ինչպէս ուսանելու եւ զուարճանալու պէտքերը :

Մարդոց պէտքերէն ոմանք ստիպողական են , ինչպէս ուտելու , հագուելու եւ բնակարանի պէտքերը , որովհետեւ ասանց անոնց մարդիկ կը տանջուին . կը հիւանդանան եւ կը մեռնին . ոմանք օգտակար են , ինչպէս ուսումը . ոմանք միայն հաճելի , ինչպէս զուարճութիւնները . այս վերջին պէտքերուն թիւը անսահման է եւ կը տարբրի մարդոց հարստութեան համեմատ :

Մարդիկ իրենց զգացած պահանջներուն գոհացում տալու համար պէտք է որ աշխատութեան ձեռք մը կամ զբամական զոհողութիւն մը ընեն :

Օգտակարութիւնը , հարստութիւնը եւ արտադրող ուժերը

Ամեն բան որ կրնայ մարդոց ու եւ է մէկ պէտքին գոհացում տալ , օգտակար բան մ'է :

Ճորենը օգտակար է , որովհետեւ կը կերակրէ , տուն մը օգտակար է , որովհետեւ հոն կը բնակինք , շողեշարժ մեքենայ մը օգտակար է , որովհետեւ մեծ ոյժ կարտադրէ , եւ այլն եւ այլն :

Բոլոր օգտակար բաները մէկ մէկ հարստութիւններ են :

Ընդհանրապէս հարուստ կը կոչուի այն մարդը, որ շատ մը բարիքներ աշխիշն ստացուածքներ ունի, բայց տնտեսագիտական լեզուով՝ մարդ չկայ որ հարստութիւն չունենայ, եւ չսպասէ, որովհետեւ, աղքատին հագած ցնցոթիները հարստութիւններ են : Նոյնպէս անոր պարզ կերակուրները :

Բնական հարստութիւններ են անոնք որոնք բնութիւնը կարտագրէ, ինչպէս երկիր մը ուր հողը յարեքեր է կամ ուր հանքեր կը գտնուին՝ աւելի հարուստ է քան թէ ուրիշ երկիր մը որուն հողը չարժաւորէր կամ ուրտեղ օգտակար մետաղներ չեն գտնուիր :

Առեւտրական հարստութիւններ կըսեն այն հարստութիւններուն որոնք կրնան առեւտուրի մը նիւթ ըլլալ :

Առեւտրական հարստութիւններ են անոնք որ մարդիկ կարտագրեն իրենց ճարտարոյ հասանքով, կամ իրենց ժրաջան աշխատութիւնը ի գործ գնելով երկրագործութեան, ճարտարութեանց եւ առեւտուրի մէջ : Բնական հարստութիւնները մարդոց ձեռքը հնալէն եւ անոնց աշխատութեամբը շահագործուելէն ետքը կը փոխուին առեւտրական հարստութիւններու եւ անոնք են ճշմարտապէս բոլոր հարստութիւնները որ կրնան ծախուիլ ու գնուիլ եւ առեւտուրի նիւթեր գտնալ :

Փոխուելով շահագործուած նիւթերն են որ ազգի մը հարստութեան մասը կը կազմեն :

Հարստութիւնը կը կազմուի նիւթական առարկաներէ : Հողը իր գետինով, նախնական նիւթերով եւ բնութիւնէն իւրացուցած ուժերով արտադրութեան գործիք մ'է :

Մարդկային ճարտարութեան արդիւնքը եղող բերքերը, ինչպէս դաշտի վրայ հնձուած ցորենը, գործարանի մէջ շինուած շոգեշարժ մեքենան, նոյնպէս հարստութիւնը կազմող նիւթական առարկաներ են : Հարստութիւնը կը գոյանայ արտադրող ուժերէ, որոնք երկու տեսակ են .

1. Բնութեան ուժերը . ինչպէս լոյսը, տաքութիւնը, օդը, ջուրը, եւն որոնք կրնանք գասել բնական հարստութիւններուն մէջ, երբ անոնք ոչ մէկին չեն պատկանիր, եւ առեւտրական հարստութիւններուն մէջ իւրացուած են :

2 Մարդոց արտադրող ուժը, որ կը յայտնուի անոնց աշխատութեամբը եւ խելովը . այս ուժը՝ հարստութեան բուն պատճառն է, որովհետեւ մարդն է որ կը գործէ եւ կը գործածէ բնական ուժերը, ու բնական կամ առեւտրական հարստութիւնները, որոնք կը ծառայեն ուրիշ հարստութիւններ արտադրելու :

Ազգի մը տնտեսական գլխիկը կը բաղկանայ եւրոմն՝ հարստութիւններէ եւ արտադրող ուժերէ : Այս վեջիները աւելի կարեւոր են քան առաջիները :

Վ. ՂՈՆՁԷԿԻԻԼ